

KÁDÁR BÉLA (1877-1956)**Női akt macskával, 1927-28 között**

Gouache, papír, 60x44,5 cm

Jelezve balra lent: Kádár Béla

Kezdő ár: 5 000 000 Ft / 16 129 EUR

Becsérték: 10 000 000 – 15 000 000 Ft

Estimated value: 32 258 – 48 387 EUR

Kádár Béla: Kávéházban, 1927, magántulajdon

Kádár Béla: Városkép, 1928 körül, magántulajdon

Kádár Béla az 1920-as évek második felében, a *Der Sturm* galéria környezetében került legközelebb az absztrakcióhoz, a galéria *Die Abstrakten* csoportjának tagjaként, az 1926-os *Große Berliner Kunstausstellung*-on történő szereplése idején. A megelőző időszak képeire jellemző, Chagall és Campendonk nyomvonalát követő népies mesemotívumokból építkező szürrealizmus, és a német expresszionizmustól inspirált dinamikus képfelfogás keveredik ekkoriban festményein az újra felfedezett kubista formaképzéssel, és a 20-as években körvonalazódó konstruktivista szerkesztési elvekkel, amiket leginkább az art déco-ra jellemző, játékos dekorativitással hasznosított. Ez az izgalmasan heterogén, experimentális korszak azonban már az 1930-as évek elején beletorkollik Kádár Béla jellegzetes, simább, egyenesebb, zománcos fényű és transzparens stílusába.

Ez az absztrakt, konstruktivista tendencia szorosan összefonódik művein a nagyvárosi környezet ábrázolásával: emeletes házak, utcai forgalom, kávéházak, bárak alkotják a díszleteket. Az apró színes síkok, háromszögek, körök és körszegmensek elemei a neonreklámok, plakátok és a modern építészet szintagma-törvényei szerint rendeződnek hálózattá. Nem véletlen, hogy ezek a képek éppen az Egyesült Államokban, például a Brooklyn Museum 1926-os és 1928-as, a New York-i Anderson Galleries 1927-es kiállításán keltenek nagy visszhangot, műveinek reprodukciói jelennek meg többek között az 1927-es *100%* című művészeti szemlében, a Kassák Lajos szerkesztette *Dokumentum*-ban vagy az 1928-as *Újság*-ban.

A kompozíciók visszatérő motívuma a sakktabla-minta, mely, hol alap, hol háttér-mustra, esetleg términtázat. Ebben a kockákkal tagolt mezőben maguk az emberalakok is sakkfigurákká stilizálódnak. A kihajtott doboztér és a papírmasé-figurák erősen emlékeztetnek azokra a forgástestekből összeállított marionett-bábokra és hasáb-díszletekre, melyeket a konstruktivista építészeti és művészeti formarend alapjait lefektető Bauhaus művészeti iskola mechanikus színpada számára terveztek Oskar Schlemmer és társai.

Az ablaknál egy macska társaságában üldögélő meztelen nőt ábrázoló festményen ez az absztrakt utcakép a nyílás által keretbe fogott, síkká transzponált látványként jelenik meg, kép a képben. A baloldal teljes hosszát kitöltő oszlop térgeometriai párja az utca síkdómáinak. A fehér macska és az előtér asztali csendélete sziluettszerű papírkivágnak hat, mellettük domborműnek látszik a csekély plasztikájú női akt. Lapos, ovális arca a kubista szembenéző profilokat követi. Mégis e ferde sarkokkal billegtetett szobabelső minimális tárgyi motívuma és térbelisége csak átmenetet képez az utca totális jelkonstrukciójához. Az absztrahálódás folyamatának két fázisa néz szembe, mintha egyik a másikba alakulna át: a forma jellé válna, a jel pedig formát öltene.

Hasonló kettősséget mutat az interieur klasszikus, szinte antik reminiscenciákat keltő látványvilága a művészet tradicionális műfaji kliséit fölvonultatva, szemben az ablakban feltárolt új téma, a modern nagyváros esztétikumával. A kettő között csak a kék és piros vibráló kontrasztjára hangolt színvilág teremt kapcsolatot. Az egyik a szeparáció, a másik az uniformizálódás ábrázolása, mint az urbanizált ember két lehetséges létformája.

Marosvölgyi Gábor

